

Utlåtande 2016:66 RVI (Dnr 106-930/2015)

Extra jobbstimulans

Motion (2015:42) av Gulan Avci och Isabel Smedberg Palmqvist (båda L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:42) av Gulan Avci och Isabel Smedberg Palmqvist (båda L) om extra jobbstimulans anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Gulan Avci och Isabel Smedberg Palmqvist (båda L) föreslår i en motion en förändring av riktlinjerna gällande personer som uppburit ekonomiskt bistånd under minst sex månader och som har arbetsinkomst. År 2013 beslutade regeringen om att införa en ny beräkningsregel (så kallad jobbstimulans) i socialtjänstlagen, vilken innebär att biståndstagare får undanta 25 procent av arbetsinkomsten vid beräkning av ekonomiskt bistånd om de börjar arbeta. Motionärerna vill med sitt förslag att Stockholms stad ska införa regler om ytterligare jobbstimulans, så att biståndstagarna istället ska få undanta 35 procent. Syftet är att ge ytterligare incitament för biståndstagare att börja arbeta. För personer med låga inkomster, som kanske gått en längre tid utan arbete, anser motionärerna att det är viktigt att de första stegen in på arbetsmarknaden också ger mer pengar i plånboken.

Den lagstadgade jobbstimulansen gäller idag bara arbetsinkomst, och inte inkomst från näringsverksamhet. Motionärerna föreslår att även fria yrkesutövare, till exempel kulturarbetare och journalister som bedriver verksamhet i egen firma, ska omfattas av jobbstimulansen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Arbetsförmedlingen Stockholm, Blå Vägen, Sociala Missionen, Stockholms Stadsmission. Stockholms Stadshus AB har i sin tur vidareremitterat ärendet till Stockholm Business Region AB och Stockholms Stadsteater AB. Arbetsförmedlingen Stockholm, Blå Vägen, Sociala Missionen och Stockholms Stadsmission har avstått från att svara.

Stadsledningskontoret bedömer att det utifrån nuvarande kunskap inte finns tecken på att en höjning från 25 till 35 procent av undantagsbeloppet skulle ha några tydliga positiva effekter på sysselsättning och bidragsberoende. Kontoret bedömer vidare att jobbstimulans till fria yrkesutövare inte bör införas utan ytterligare utredning.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det finns behov av en effektutvärdering av den redan införda jobbstimulansen innan beslut fattas om att eventuellt höja nivån i staden. Nämnden anser att det vore rimligt om jobbstimulansen även omfattade fria yrkesutövare som bedriver verksamhet i egen firma enligt nu gällande bestämmelser.

Kulturnämnden har inga generella synpunkter på den föreslagna förändringen men bedömer att förslaget skulle ge små effekter inom kulturarbetsmarknaden.

Socialnämnden anser att näringsidkare även fortsättningsvis inte bör omfattas av jobbstimulansen. Nämnden anser att innan ställnings tas till om en lokal utökning av jobbstimulansen inom Stockholms stad bör effekterna av jobbstimulansen ses över.

Farsta stadsdelsnämnd är positiv till nya åtgärder som bidrar till att minska beroendet av försörjningsstöd. Dock bör man inte ha för stora förväntningar på att fler sökande ska bli självförsörjande när 35 procent av inkomsten undantas när rätten till försörjningsstöd provas.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har inte kunnat se att jobbstimulansen haft någon effekt för antalet aktuella försörjningsstödshushåll.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd bedömer att en utökning av Jobbstimulansen enligt förslaget i remissen inte skulle innebära några positiva effekter för incitamentet att arbeta för stadsdelens försörjningsstödstagare.

Södermalms stadsdelsnämnd befarar att inlåsningseffekten kan öka vid en höjning av jobbstimulansavdraget. Nämnden befarar även att ett införande av stimulansavdrag för fria yrkesutövare kan leda till felaktiga beräkningar vid utbetalning av ekonomiskt bistånd samt att vissa företag gynnas på ett otillbörligt sätt.

Östermalms stadsdelsnämnd framhåller att deras erfarenheter är att jobbstimulansen inte haft någon större effekt sedan reformen infördes och föreslår att en central utvärdering görs innan eventuella nya riktlinjer utformas.

Stockholms Stadshus AB välkomnar initiativ för att få fler stockholmare till egenförsörjning, men påtalar behov av att närmare utreda frågan, bland annat med anledning av att kommunallagen inte tillåter att individuellt stöd ges till enskild näringsidkare.

Mina synpunkter

Socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd utgår ifrån två uppdrag, att verka för att den enskilde så snart som möjligt och på lång sikt ska kunna försörja sig själv och att i väntan på att detta mål nås pröva rätten till försörjningsstöd. De insatser som socialtjänsten ger ska vara individuellt anpassade och ha som syfte att frigöra den enskilde individens resurser så att denne ska kunna bli självförsörjande.

Det ekonomiska biståndet är del i samhällets yttersta skyddsnät och är tänkt att under en kort period ge personer som saknar andra möjligheter att tillgodose sina behov en skälig levnadsnivå. Samtidigt är det en stor andel av de som idag erhåller ekonomiskt bistånd som har gjort det under en längre tid. Socialstyrelsen definierar ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd som 10 månader eller längre. År 2014 utgjorde hushållen med långvariga biståndsbehov 43 procent av alla hushåll som någon gång beviljades ekonomiskt bistånd i Stockholms stad. Åtgärder för att de personer som söker ekonomiskt bistånd så snart som möjligt ska komma vidare till egen försörjning är därför av yttersta vikt.

Den så kallade jobbstimulansen infördes av alliansregeringen den 1 juli 2013 med syftet att skapa ytterligare incitament för arbetslösa biståndsmottagare att ta ett arbete. Det är förstås lovvärt, men förenat med en rad problem. För det första bygger detta på en föreställning om att personer som lever på ekonomiskt bistånd under lång tid inte redan gör sitt yttersta för

att hitta annan försörjning. En sådan föreställning vänder jag mig emot, då jag är övertygad om att människor som ges möjlighet att på egen hand försörja sig själv också väljer att göra så.

För det andra riskerar jobbstimulansen att verka inlåsand snarare än frigörande. Konstruktionen av jobbstimulansen medför att en del hushåll fortsätter att ta emot försörjningsstöd trots att de har egna inkomster över försörjningsstödsnivån. Vidare finns risken att de personer som inte kommer att ha möjlighet att påverka sin arbetssituation blir kvar efter två år med jobbstimulans och då får minskade inkomster.

För det tredje finns det idag lite som tyder på att jobbstimulansen verkligen fungerar som just en jobbstimulans, det vill säga att fler personer kommer i arbete. Socialstyrelsen genomförde under hösten 2015 en uppföljning av kommunernas erfarenheter av jobbstimulansen grundat på en enkät som ställdes till landets kommuner. Majoriteten av kommunerna som besvarat enkäten gör bedömningen att fler personer inte börjat arbeta till följd av stimulansen, vilket också bekräftas av en registerstudie som Socialstyrelsen gjort.

Av de kommuner som besvarat Socialstyrelsens enkät uppger cirka en fjärdedel att ingen biståndssökande har omfattats av bestämmelserna sedan de infördes. Det framgår också att det i resterande kommuner är ett ytterst litet antal personer som tagit del av jobbstimulansen – endast cirka 2 procent av de sökande som varit arbetsföra och stått till arbetsmarknadens förfogande sett till hela riket. Därtill är det många kommuner som uppger att reglerna som styr jobbstimulansen gör tillämpningen komplicerad vilket ökar den administrativa bördan.

Den fördel jag kan se med jobbstimulansen är att personer som lever på ekonomiskt bistånd får en ökad inkomst och därmed kan förbättra sin levnadsstandard. Att förbättra situationen för de som har de minsta ekonomiska marginalerna är verkligen något jag kan sympatisera med, även om det inte var reformens huvudsyfte. Därtill är det som Socialstyrelsen visat en mycket liten grupp som får tillgodogöra sig de förbättringar som jobbstimulansen medför. Det finns därför inte fog för att gå vidare med det förslag som lyfts i motionen.

I stället vill jag framhålla de reformer som den rödgrönrosa majoriteten gjort och planerar att göra inom det ekonomiska biståndet. I vår första budget efter maktskiftet införde vi en generell rätt till ekonomiskt bistånd till SL-kort. Att fritt kunna röra sig i staden är grundläggande för människors delaktighet. Ingen ska sättas i arrest i sin stadsdel. Genom reformen har cirka 5 000 personer som tidigare nekats bistånd till SL-kort nu kunnat beviljas det.

Vi ska också tydliggöra barnperspektivet i det ekonomiska biståndet, samt utveckla arbetet med de som har långvarigt biståndsbehov och de som behöver söka ekonomiskt bistånd till följd av sjukdom och som saknar ersättning från Försäkringskassan.

Sammantaget visar detta på skiljelinjen mellan vår och oppositionens politik. Medan oppositionen lägger fokus på krångliga regelverk med stor administrativ överbyggnad som kommer få personer till del, genomför vi reformer som förbättrar ekonomin för stora grupper.

Bilagor

1. Reservationer mm.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att anförda följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Integrationsutmaningarna gör också att målgruppen för försörjningsstöd kan förväntas skifta, när människor lämnar etableringsprocessen och ska ta sig ut i samhället. De undersökningar föredragande borgarrådet hänvisar till, som visar att målgruppen för jobbstimulans hittills är begränsad, ger inte nödvändigtvis en fingervisning om framtidens situation. Vi kommer att ha en grupp personer som är arbetsföra men som inte tidigare haft något fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. För dem är det oerhört viktigt att varje steg in på arbetsmarknaden också räknas och ger resultat.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:42) av Gulan Avci och Isabel Smedberg Palmqvist (båda L) om extra jobbstimulans anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 13 april 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Åsa Lindhagen

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Gulan Avci och Isabel Smedberg Palmqvist (båda L) föreslår i en motion en förändring av riktlinjerna gällande personer som uppburit ekonomiskt bistånd under minst sex månader och som har arbetsinkomst. År 2013 beslutade regeringen om att införa en ny beräkningsregel (så kallad jobbstimulans) i socialtjänstlagen, vilken innebär att biståndstagare får undanta 25 procent av arbetsinkomsten vid beräkning av ekonomiskt bistånd om de börjar arbeta. Motionärerna vill med sitt förslag att Stockholms stad ska införa regler om ytterligare jobbstimulans, så att biståndstagarna istället ska få undanta 35 procent. Syftet är att ge ytterligare incitament för biståndstagare att börja arbeta. För personer med låga inkomster, som kanske gått en längre tid utan arbete, anser motionärerna att det är viktigt att de första stegen in på arbetsmarknaden också ger mer pengar i plånboken.

Den lagstadgade jobbstimulansen gäller idag bara arbetsinkomst, och inte inkomst från näringsverksamhet. Motionärerna föreslår att även fria yrkesutövare, till exempel kulturarbetare och journalister som bedriver verksamhet i egen firma, ska omfattas av jobbstimulansen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Arbetsförmedlingen Stockholm, Blå Vägen, Sociala Missionen, Stockholms Stadsmission. Stockholms Stadshus AB har i sin tur vidareremitterat ärendet till Stockholm Business Region AB och Stockholms Stadsteater AB. Arbetsförmedlingen Stockholm, Blå Vägen, Sociala Missionen och Stockholms Stadsmission har avstått från att svara.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret	8
Arbetsmarknadsnämnden	9
Kulturnämnden	10
Socialnämnden	11
Farsta stadsdelsnämnd	12

Skarpnäcks stadsdelsnämnd	13
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	14
Södermalms stadsdelsnämnd	15
Östermalms stadsdelsnämnd	16
Stockholms Stadshus AB	17

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på åtgärder som hjälper personer att komma in på arbetsmarknaden. Kontoret anser att stadens regler och riktlinjer i mesta möjliga mån bör underlätta och uppmuntra till självförsörjande och minskat bidragsberoende.

Regeln om jobbstimulans infördes i socialtjänstlagen 2013. Det saknas ännu nationell övergripande statistik över hur många som omfattas av jobbstimulansen och effekterna av regeländringen har inte utvärderats. Socialstyrelsen arbetar under 2015/2016 med en uppföljning av reformen, bland annat genom en enkät till kommunerna. Resultatet kommer att presenteras i början av 2016.

Stadens verksamhetssystem möjliggör inte statistik avseende biståndstagare med jobbstimulans, vilket gör det svårt att dra tydliga slutsatser om regeländringens effekter också inom Stockholms stad.

Generellt sett är dock erfarenheten att endast en liten andel av biståndstagarna omfattas av jobbstimulansen, eftersom de flesta biståndstagare i praktiken står alltför långt ifrån arbetsmarknaden.

Jobbstimulansen kan ge en inkomstökning för biståndstagare, vilket kan vara särskilt positivt för dem som har korta och tillfälliga anställningar. Samtidigt är det möjligt att jobbstimulansen medför andra konsekvenser, som inlåsnings effekter och ökad administration för handläggarna, utan att ge önskade positiva effekter på bidragsberoende och sysselsättning. Stadsledningskontoret bedömer att det utifrån nuvarande kunskap inte finns tecken på att en höjning från 25 till 35 procent av undantagsbeloppet skulle ha några tydliga positiva effekter på sysselsättning och bidragsberoende. Sammantaget anser stadsledningskontoret att regeln om jobbstimulans behöver utvärderas innan ytterligare förändringar görs.

Enligt kommunallagen får kommuner genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen, medan individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare endast får lämnas om det finns synnerliga skäl. Ekonomiskt bistånd beviljas generellt inte till egenföretagare eftersom det skulle innebära en otillbörlig konkurrensfördel om vissa näringsidkare inte behövde ta ut lön. Biståndssökande med fria yrken har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökningar om ekonomiskt bistånd prövas på samma sätt som för andra arbetslösa och samma krav på

motprestation ställs. Stadsledningskontoret bedömer att det finns en risk att en utvidgning av målgruppen till att omfatta även fria yrkesutövare kan strida mot bestämmelserna i kommunallagen, och anser därför att jobbstimulans till fria yrkesutövare inte bör införas utan ytterligare utredning.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av Gulan Avci (L), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Syftet med den redan lagstadgade jobbstimulansen är att öka de ekonomiska incitamenten att arbeta för bidragstagare. Genom stimulansen ökar den ekonomiska drivkraften att ta ett deltidarbete som inte leder till självförsörjning direkt men som kan vara ett viktigt steg in på arbetsmarknaden och i övergången från bistånd till arbete.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att incitament som uppmuntrar och stöttar till arbete och självförsörjning är viktiga. Vad gäller motionens förslag om att införa en extra jobbstimulans i Stockholm stad anser förvaltningen dock att det finns behov av en effektutvärdering av den redan införda jobbstimulansen innan beslut fattas om att införa en extra jobbstimulans i staden.

Att personer som varit långvarigt arbetslösa och haft försörjningsstöd under en längre tid via stimulansen får bättre ekonomiska förutsättningar genom arbete är positivt. Utifrån likställighetsprincipen skapas däremot olika förutsättningar för personer som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet och står relativt nära arbetsmarknaden och personer som har ett arbetshinder exempelvis på grund av sjukdom eller sociala skäl.

Att skapa än större skillnader i villkor för bistånd mellan olika grupper är inte självklart om inte utvärderingar kan visa att detta leder till önskad effekt.

Även i socialutskottets betänkande inför den nu lagstadgade jobbstimulansen fastslogs att tillämpningen och effekterna av jobbstimulansen behöver följas upp och utvärderas.

Förvaltningen anser att en utvärdering behöver undersöka huruvida jobbstimulansen har lett till de positiva förväntade effekterna av minskat bidragsberoende och ökad sysselsättning. Även om incitamenten ökar att ta ett tillfälligt arbete behöver även andra möjliga effekter vägas in liksom konsekvenser för

kostnaderna för försörjningsstöd.

Vad gäller förslaget om att fria yrkesutövare med egen firma också ska omfattas av jobbstimulansen anser förvaltningen att det är positivt att egenföretagare i större omfattning jämföras med de som har anställning. Att nå självförsörjning genom eget företagande behöver uppmuntras och stöttas. Att bygga upp en verksamhet som ger en rimlig inkomst tar tid men kan, liksom deltidsarbete, vara ett viktigt steg in på arbetsmarknaden. Att samma villkor borde gälla för dem avseende jobbstimulans, på nuvarande nivå 25 procent, anser förvaltningen är rimligt.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 november 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (L) och Sophia Granswed m.fl. (M), *bilaga 1*.

Ersättningsyttrande gjordes av Pelle Thörnberg (C) i enlighet med den gemensamma reservationen från Liberalerna och Moderaterna.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Den tidigare regeringen införde en så kallad jobbstimulans vilken innebär att den som haft försörjningsstöd under 6 månader och därefter har arbetsinkomster, under max två års tid ska ha rätt till bistånd beräknat på 75 procent av dessa inkomster. Syftet är att göra det mer lönsamt för biståndsmottagare att ta tillfälliga jobb och utöka sin arbetstid. I motionen föreslås att beräkningsgrunden för fria kulturutövare som bedriver egen firma sänks till 65 procent under högst två år. De kan därmed undanta 35 procent av inkomsten från firmans näringsverksamhet. Regeländringen ska gälla lokalt i Stockholms stad.

KLYS – Konstnärligt och Litterära Yrkesutövars Samarbetsnämnd beskriver i sitt yttrande över socialförsäkringsutredningen (SOU 2015:21) kulturarbetsmarknaden på följande sätt:

”Kulturarbetsmarknaden skiljer sig på många sätt från arbetsmarknaden i övrigt. Det som framförallt skapar problem i förhållande till sjukförsäkringen och andra trygghetssystem är kulturskaparnas atypiska arbetsförhållanden. Antalet kulturskapare med traditionella tillsvidareanställningar är mycket få. Istället präglas kulturarbetsmarknaden av olika former av tidsbegränsade anställningar, av egenföretagande (F-skatt) och en flora av kombinationer av anställningar och egenföretagare som både är A- och F-skattare. Kännetecknande är dessutom att

arbetsförhållanden ofta skiftar över tiden. Ersättningsnivåerna är generellt sett låga, vilket tillsammans med återkommande perioder av arbetslöshet, undersysselsättning och/eller inkomstlöshet medverkar till att de lagstadgade socialförsäkringsförmånerna ger ett dåligt utfall”.

Enligt KLYS yttrande innehåller socialförsäkringsutredningens slutbetänkande en rad förbättringar i sjukförsäkringen för fria kulturutövare. Organisationen pekar samtidigt på att förslagen är långt ifrån tillräckliga för att råda bot på de problem och den otrygghet som råder på kulturarbetsmarknaden. Varken socialförsäkringsutredningen eller KLYS yttrande nämner dock jobbstimulansavdraget som en strategisk viktig fråga för fria kulturutövare som bedriver egen firma.

Förvaltningens synpunkter

Som KLYS skriver i sitt yttrande ovan skiljer sig kulturarbetsmarknaden från den övriga arbetsmarknaden vilket bidrar till att de lagstadgade socialförsäkringsförmånerna för många ger ett dåligt utfall.

Möjligheterna till försörjningsstöd uppkommer när andra alternativ är uttömda. I de fall kulturutövare med egen firma hamnar i en sådan situation är det givetvis en fördel om regelsystemet ger möjligheter till kompletterande inkomster från företagande. Förvaltningen ser dock inte detta som något väsentligt generellt bidrag till att förbättra konstnärernas sociala och ekonomiska villkor (även om det kan vara en liten förbättring för några få).

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 oktober 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Socialstyrelsen har under året genomfört en enkät till kommunerna angående jobbstimulansen och kommer att presentera en rapport senare under 2015.

Det saknas både nationell och statsövergripande statistik för hur många personer som omfattas av jobbstimulansen. Stadens verksamhetssystem möjliggör inte statistik avseende jobbstimulansen. För att få en uppfattning av hur många som omfattas av jobbstimulansen i staden har frågan lyfts i nätverk med chefer. Uppskattningsvis har varje stadsdel mellan 6-20 personer där beräkningsregeln nyttjats.

I chefsnätverket diskuterades även vilka effekter som redan nu kan ses av jobbstimulansen och där följande områden lyftes:

- Det ger en ökning av inkomst för målgruppen vilket är särskilt positivt för de som har korta och tillfälliga anställningar.
- Det är låg andel av de personer som söker ekonomiskt bistånd som omfattas av jobbstimulansen.
- Det finns svårigheter i administrationen av att bevaka personers kvalificeringsperiod och perioden med rätt till jobbstimulans.
- Det finns risk för inläsningseffekter. Jobbstimulansen medför att personer blir fortsatt beroende av ekonomiskt bistånd och risken finns att de personer som inte kommer att ha möjlighet att påverka sin arbetssituation blir kvar efter två år med jobbstimulans och då åter får minskade inkomster.

Kommuner får i princip endast vidta åtgärder som allmänt främjar näringslivet i kommunen. Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det. Personer som bedriver egen näringsverksamhet har generellt inte rätt till ekonomiskt bistånd, vilket även omfattar personer inom fria yrken. Tidigare skrivelser i Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd med undantag kring fria yrkesutövare är borttagna. En individuell bedömning ska däremot alltid göras. Vid införandet av jobbstimulansens uteslöts den som driver näringsverksamhet eftersom de i många fall inte har rätt till ekonomiskt bistånd. Kommuner ska även behandla alla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Att utöka jobbstimulansen till att omfatta enbart en del av personer som bedriver näringsverksamhet kan strida mot likabehandlingsprincipen. Förvaltningen anser att näringsidkare även fortsättningsvis inte bör omfattas av jobbstimulansen.

I juli är det två år sedan jobbstimulansen infördes och det saknas utvärderingar av effekterna av jobbstimulansen. Få personer omfattas av jobbstimulansen i staden vilket kan förklaras med att den riktar till personer som står nära arbetsmarknaden vilket flera av personerna som ansöker om ekonomiskt bistånd inte gör. Förvaltningen anser att innan ställning tas till om en lokal utökning av jobbstimulansen inom Stockholms stad bör effekterna av jobbstimulansen ses över.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Vladan Bošković (L), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 oktober 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete. Försörjningsstödet får inte bli ett permanent alternativ när det finns möjligheter att försörja sig genom arbete. Insatser och stöd ska ges den enskilde som bidrar till självförsörjning.

Förvaltningens grundinställning är således att det behövs olika åtgärder och insatser för att minska beroendet av försörjningsstöd. Det behövs stimulanser och motiverande stöd riktat till den enskilde. Jobbstimulans kan vara ett sådant stöd i vissa fall.

Dock bör man inte ha för stora förväntningar på att fler sökande ska bli självförsörjande när 35 procent av inkomsten undantas när rätten till försörjningsstöd prövas. Socialsekreterarna möter idag inte många arbetslösa med försörjningsstöd som avstår från att ta tillfälliga arbeten eller deltidsjobb med hänvisning till att det inte lönar sig. Det finns så många andra drivkrafter än de rent inkomstmässiga som tillgodoses när en person får jobb, inte minst känslan av delaktighet och upplevelsen av att kunna försörja sig själv. Det gör att de allra flesta tar tillfälliga arbeten om de står till buds.

En annan synpunkt är att införandet av en extra jobbstimulans främst kommer att ha betydelse för personer som står relativt nära arbetsmarknaden, det vill säga de som har arbetsförmåga men ändå inte lyckas få ett arbete med tillräcklig inkomst för att vara självförsörjande. Nästan hälften av de som får försörjningsstöd i Farsta står långt från arbetsmarknaden. För dem kommer jobbstimulans inte att ha några effekter. I dessa fall behöver Försäkringskassan och landstingets psykiatri ta ett större ansvar för rehabilitering och insatser.

Förvaltningen ser en risk för att andra bidrag, som till exempel barnfamiljer med låga inkomster kan ha, reduceras när inkomsten ökar. Så kan bli fallet med det inkomstbaserade bostadsbidraget. I de fall försörjningsstöd beviljas utifrån 65 procent av inkomsten finns en risk att bostadsbidraget sänks, vilket i sin tur kan medföra ett ökat behov av försörjningsstöd.

Förvaltningen vill framhålla vikten av en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av vilka effekter införandet av en extra jobbstimulans får, till exempel antalet biståndsmottagare, tiden för bidragsberoende och kommunernas kostnader. Det är särskilt viktigt att följa upp gruppen biståndsmottagare som med nuvarande jobbstimulans ligger nära gränsen för självförsörjning och där det finns risk för en så kallad inläsnings effekt.

Förvaltningen har inga synpunkter vad gäller förslaget om att fria yrkesutövare som bedriver verksamhet i egen firma på samma villkor ska få undanta 35 procent av inkomst från firmans näringsverksamhet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på

remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på alla insatser som bidrar till att flera personer med försörjningsstöd kommer ut i arbete och får egna inkomster. Det ska alltid löna sig att gå från bidrag till arbete.

Förvaltningen arbetar utifrån kommunfullmäktiges riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Enligt riktlinjerna kan idag *25 procent* av nettoinkomsten undantas vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Jobbstimulans – särskild beräkningsgrund¹

Om en sökande uppfyller vissa villkor innebär den särskilda beräkningsregeln i 4 kap 1 b SoL att 25 procent av nettoinkomsten inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd. Prövningen är personlig och gäller inte för hushållet som helhet. Den eller de vuxna i hushållet som uppfyller villkoren har rätt till jobbstimulans.

Ett villkor för jobbstimulansen är att den sökande fått försörjningsstöd under en sammanhängande period av sex månader. Då gäller jobbstimulansen under 24 sammanhängande månader oavsett om den sökande är självförsörjande under någon del av tiden eller flyttar till någon annan kommun.

Om en sökande efter tvåårsperioden åter får försörjningsstöd under sex sammanhängande månader är han eller hon åter kvalificerad för jobbstimulans. Det finns ingen övre gräns för hur många gånger en person kan få jobbstimulans.

Förvaltningen har sedan jobbstimulans infördes haft cirka 10-12 aktuella personer som omfattats av regeln. Det har i huvudsak varit ensamstående män varav de flesta fått någon form av bidragsfinansierat arbete till exempel OSA (offentligt skyddat arbete) eller kommunal visstidsanställning.

Förvaltningen har inte kunnat se att jobbstimulansen haft någon effekt för antalet aktuella försörjningsstödshushåll. Bidragsberoende personer *utan* arbete är målgruppen som prioriteras för stödsatser.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

¹ Ur stadens riktlinjer, sidan 44, beslutade 2014-05-05

Reservation anfördes av Bengt Porseby (L), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Inom Enheten för ekonomiskt bistånd finns i oktober 2015 41 hushåll där den särskilda beräkningsregeln för Jobbstimulans tillämpas. Uppfattningen inom verksamheten är att Jobbstimulansen inte har så stor betydelse för den enskildes incitament att arbeta. Regelverket är relativt komplicerat och det är ofta svårt för den enskilde att förstå varför bidraget under en period är högre för att sedan minskas igen. Hushållen har vanligen också ett intresse av att så snart det går klara sig på egen hand utan inblandning av socialtjänsten och kan därför välja bort att söka försörjningsstöd när bidragssumman är liten.

Verksamheten möter mycket få yrkesutövare med egen firma och behov av försörjningsstöd.

Förvaltningens bedömning är att en utökning av Jobbstimulansen enligt förslaget i remissen inte skulle innebära några positiva effekter för incitamentet att arbeta för stadsdelens försörjningsstödstagare.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Filip Solsjö m.fl. (M) och Erik Jahn (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Fredrik Lindstål (C) i enlighet med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan 1 juli 2013 har 38 personer inom Södermalms stadsdelsområde omfattats av jobbstimulansen och åtta av dessa har fått kompletterande försörjningsstöd. 30 personer har klarat egen försörjning efter jobbstimulansavdraget. Det innebär att jobbstimulansen inte har haft någon direkt påverkan på egen försörjning för de 30 personerna som omfattades av denna. De flesta personerna inom Södermalms stadsdelsområde som varit aktuella för jobbstimulansen är ensamstående och normen för dessa hushåll är oftast lägre än den intjänade lönen efter jobbstimulansavdraget. Åtta personer har haft kompletterande försörjningsstöd och därmed fått en förstärkt

inkomst under den aktuella jobbstimulansperioden.

Utifrån förvaltningens erfarenhet har jobbstimulansen inte gett några större effekter för att stärka möjligheten för personer med ekonomiskt bistånd att gå mot så kallad egenförsörjning. Jobbstimulansen kan tillfälligt ge extra inkomster för några individer men det leder snarare till en inlåsningsseffekt än en stimulanseffekt eftersom målet är att medborgarna inte ska vara beroende av försörjningsstöd.

Vidare är förvaltningens erfarenhet och bedömning att handläggningen av jobbstimulansen genererar administrativa kostnader som inte är relevanta i förhållande till de effekter som ses. Höjningen av jobbstimulansavdraget från 25 till 35 procent kan också leda till att inlåsningsseffekten förstärks ytterligare och fler personer hamnar i långtidsbidragsberoende.

Förslaget att jobbstimulansen även ska gälla fria yrkesutövare som bedriver verksamhet i egen firma kan leda till felaktiga beräkningar, prövningar och utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Skatten som en näringsidkare betalar grundar sig på den beskattningsbara inkomsten föregående år och kan inte löpande verifieras. Beräkningen av normen för försörjningsstöd grundar sig på en nettoinkomst föregående månad och verifieras löpande vid varje prövning av rätten till ekonomiskt bistånd. Införandet av jobbstimulansavdrag för egna företagare leder också med stor sannolikhet till att de aktuella näringsidkarnas verksamheter konkurransskyddas. Detta genom att de får extra ekonomiskt stöd och därmed bättre förutsättningar att klara sitt företag/verksamhet med hjälp av jobbstimulans i motsats till de näringsidkare som inte omfattas av jobbstimulansen.

Utifrån vad som ovan beskrivits ställer sig förvaltningen mycket tvekande till en höjning av jobbstimulansavdraget från 25 till 30 procent och förslaget att jobbstimulansavdraget även ska gälla fria yrkesutövare.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2015 att besvara remissen i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Reservation anfördes av Mimmi Deljerud Engholm (L), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete och målet är att den som uppbär försörjningsstöd ska ges insatser och stöd som bidrar till en egen försörjning.

Försörjningsstödsenheten på Östermalm har enbart handlagt ett fåtal ärenden (fem) där jobbstimulans varit aktuellt sedan reformen infördes den 1 juli 2013.

Klientunderlaget är därför inte betydande och jobbstimulansen har hittills inte inneburit några större effekter inom stadsdelsområdet för att ge personer förutsättningar till att bli självförsörjande. För ett fåtal personer har det dock inneburit extra inkomst, men det riskerar samtidigt till att bidra till en inlåsnings effekt då målsättningen är att medborgarna ska vara självförsörjande och inte beroende av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningens uppfattning är att de flesta arbetslösa personer är villiga att ta korta anställningar eller deltidsarbete även om det innebär att de fortfarande behöver kompletterat försörjningsstöd.

Införande av extra jobbstimulans till fria yrkesutövare kan leda till att dessa företag gynnas på ett otillbörligt sätt till skillnad från andra näringsidkare som inte omfattas av jobbstimulans.

Förvaltningen är tveksam till om en höjning av jobbstimulansen bidrar till att fler personer på sikt klarar sin egen försörjning. Förvaltningen föreslår att det genomförs en central utvärdering vilken effekt nuvarande jobbstimulansen haft innan nya riktlinjer utarbetas. Därutöver behöver det utredas om det är möjligt enligt kommunal- och socialtjänstlagen att utforma en lokal beräkningsgrund för Stockholm.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 27 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen välkomnar initiativ för att få fler Stockholmare till egenförsörjning. Förslaget berör dock inte bolagskoncernen direkt, utan är främst en fråga för socialtjänstnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna. Ett medskick är dock att närmare utreda frågan, bl.a. med anledning av att kommunallagen inte tillåter att individuellt stöd ges till enskild näringsidkare.

Underremisser

Stockholm Business Region

Stockholm Business Regions uppdrag är att verka för de bästa förutsättningarna för näringslivet och på så sätt ge anställningsbara möjligheten till ett arbete och samhörighet istället för utanförskap och ekonomiskt bistånd. Utifrån bolagets perspektiv är frågan som motionärerna lyfter sekundär då det avgörande i bolagets uppdrag är att skapa förutsättningar för livskraftiga företag och inte att subventionera dem.

Som motionärerna skriver undantas redan idag 25 procent av arbetsinkomsten från beräkningen av ekonomiskt bistånd. Stockholm Business Region vet ej vad effekten skulle bli av att utöka undantaget. Bolaget anser dock att det inte är en fråga i enlighet

med Stockholm Business regions uppdrag varför bolaget avstår från att yttra sig i frågan.

Stockholms Stadsteater AB

Stockholms Stadsteater AB anlitar till viss del fria yrkesutövare med egen firma dock begränsat till yrkeskategorier inom det konstnärliga området.

Stockholms Stadsteater AB finner det intressant med stödåtgärder till syfte att underlätta ett återinträde på arbetsmarknaden.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Gulan Acvi (L) enligt följande.

1. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att därutöver anförä följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (L) och Sophia Granswed m.fl. (M) enligt följande.

1. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att därutöver anförä följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de

första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Kulturförvaltningen skriver i sitt svar att förslaget skulle ge små effekter på kulturarbetsmarknaden. Det här handlar om att skapa en likvärdighet mellan kulturarbetare som bedriver verksamhet i egen firma och som inte har rätt till jobbstimulans och vanliga anställda som har rätt till det. Det är av principiellt värde då kulturarbetares behov ofta förbises. Förslaget skulle också öppna för fler kulturentreprenörer att bli egenföretagare. Motionen bör därför tillstyrkas.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L) enligt följande.

1. Socialnämnden rekommenderar kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Därutöver anför nämnden följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Vladan Bošković (L) enligt följande.

1. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens

mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Bengt Porseby (L) enligt följande.

1. Att rekommendera stadsdelsnämnden att bifalla motionen.
2. Att därutöver anför följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Filip Solsjö m.fl. (M) och Erik Jahn (L) enligt följande.

1. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att därutöver anför följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för

att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mimmi Deljerud Engholm (L) enligt följande.

1. Att rekommendera kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra följande.

För personer som befinner sig på väg in på den svenska arbetsmarknaden är det oerhört viktigt att de första stegen till jobb också ger mer pengar i plånboken. I synnerhet i dagsläget, när nyanländas integration i det svenska samhället är politikens mest angelägna utmaning, måste alla bidrags- och transfereringssystem anpassas för att ge största möjliga incitament för människor att komma i arbete snabbt. Den som får ett fotfäste på svensk arbetsmarknad ska inte bestraffas. Arbete måste löna sig.

Därför måste vi höja ambitionerna vad gäller jobbstimulansen. Det är ett litet steg mot att se till att fler barn växer upp med föräldrar som går till jobbet. Det är ett sätt att hjälpa människor som har varit utanför arbetsmarknaden länge att orka och våga ta de första stegen tillbaka. Och det är en del i det löfte vi måste ställa ut till alla som nu strävar efter att bygga sig en framtid i vårt land: att i Sverige belönas arbete och initiativkraft och den som vill göra rätt för sig kan här skapa sig ett bättre liv.